

Verksamhetsplan 2020-2021

Antagen av Styrgruppen 2020-09-01

Samverkansöverenskommelse

Luleå kommun och Lokalpolisområde Luleå-Boden 2020-2023

LULEÅ KOMMUN

Polisen

Bakgrund

Målet för det trygghetsskapande och förebyggande arbetet som bedrivs i samverkan mellan Luleå kommun och Lokalpolisområde Luleå-Boden är att öka den upplevda tryggheten bland Luleborna och minska Lulebornas utsatthet för brott.

Syftet med styrgruppens verksamhetsplan är att styra och leda samverkan genom att på ledningsnivå skapa förutsättningar för samverkan. Det innebär att vara tydlig med mål, inriktning, uppföljning, ansvarsfördelning och rutiner för samverkan. Styrgruppens roll är att legitimera samverkan i organisationerna, fastställa övergripande mål för arbetet samt besluta om övergripande verksamhets-, kommunikations- och uppföljningsplan. På andra nivåer i organisationen kan samverkan i sin tur formaliseras i kompletterande samverkansavtal, som till exempel medborgarlöften.

Samverkansöverenskommelsen framhåller vikten av samverkan samt behandlar strukturen och formerna för samverkan mellan Lokalpolisområde Luleå-Boden och Luleå kommun.

Arbetet ska bedrivas långsiktigt och uthålligt. Styrgruppens verksamhetsplan ska revideras årligen och därmed verka styrande gentemot förvaltningars och lokalpolisområdets prioriteringar i det trygghetsskapande och brottsförebyggande arbetet.

I ett trygghetsskapande och brottsförebyggande arbete kan med fördel fler aktörer engageras i en samverkan, exempelvis civilsamhälle, näringsliv, andra myndigheter och Lulebor i övrigt. Samverkansöverenskommelsen mellan Luleå kommun och Lokalpolisområdet ska överväga möjligheten till en utökad samverkan med andra aktörer.

Prioriterade samverkansområden 2020–2021

1. Samverkan - Organisation

Under 2020 kommer såväl företrädare för Luleå kommun och lokalpolisområde Luleå-Boden att prioritera att bemanna och resurssätta styrgrupp och beredningsgrupp i enlighet med vad som beslutats i samverkansöverenskommelsen.

► Mål:

Att tydliggöra och i respektive organisation förankra den samverkansstruktur som ska gälla under arbetet med samverkansöverenskommelsen 2020-2023.

Åtagande:

Luleå kommuns ledning och lokalpolisområdets ledning ska resurssätta och definiera deltagande i samverkansstrukturen för samverkansöverenskommelsen samt på ett för ändamålet lämpligt sätt kommunicera detta internt i sina respektive organisationer.

Ansvarig:

Kommunstabens och lokalpolisområde Luleå-Bodens ansvariga tjänstepersoner i respektive organisation utses av styrgruppen.

Tidplan:

Genomfört senast oktober 2020.

2. Lägesbild - samlad

Styrgruppen ska tillse att det utförs en informations-/datainsamling och en analys under 2020 (exempelvis utifrån trygghetsmätningar, brottsutveckling samt lägesbilder) som därefter ska uppdateras årligen. Datainsamlingen och analysen ska ligga till grund för gemensamma och årliga verksamhetsplaner. Syftet är att säkerställa att de insatser som det sedan beslutas om bygger på lokala behovsanalyser.

► Mål:

Kunskapen om lokala utmaningar och förhållanden ska öka och bygga på insamlad data.

Delmål 1: Säkerställa vilken grunddata som ska vara föremål för lägesbild och därefter skapa förutsättningar för årliga uppdateringar.

Delmål 2: Utveckla arbetet med lägesbilder som ökar förmågan att samordna/samarbeta i vardagen med insatser som parterna prioriterar.

Delmål 3: Implementera arbetsmetoden Effektiv samordning för trygghet (EST).

Åtagande:

Luleå kommun och lokalpolisområde Luleå-Boden ska utveckla arbetet med samlad lägesbild på både kort och lång sikt.

Ansvarig:

Kommunstabens och lokalpolisområde Luleå-Bodens ansvariga tjänstepersoner i respektive organisation utses av styrgruppen.

Tidplan:

Genomförs kontinuerligt.

Delmål 1 genomfört senast oktober 2020.

Delmål 2 genomfört senast februari 2021.

Delmål 3 genomfört senast februari 2021.

3. Kommunikation och uppföljning

Det behövs en struktur som ökar informationsflödet, både mellan samverkansnivåerna och mellan interna och externa aktörer. Särskilt viktigt är det att etablera en struktur som ökar kontakten mellan strategisk och operativ nivå. Det är också av stor vikt att följa upp arbetet inom ramen för samverkansöverenskommelsen på ett strategiskt sätt.

► Mål:

Intern och extern kommunikation ska följa en gemensam kommunikationsstrategi.

Uppföljning av samverkansöverenskommelsen ska planeras från början och följa såväl samverkan som åtaganden.

Åtaganden:

Luleå kommun och lokalpolisområde Luleå-Boden åtar sig att ta fram rutiner för hur samverkansarbetet på ett strukturerat och systematiskt sätt kopplas till parternas ordinarie verksamhetsuppföljning och budgetprocess.

Ansvar:

Kommunstab och lokalpolisområde Lu-leå-Boden. Ansvariga tjänstepersoner i respektive organisation utses av styrgruppen.

Tidplan:

Genomfört senast december 2020.

4. Kunskapsbaserat arbete

Arbetet i samverkan ska utföras genom att med stöd i forskning och beprövad erfarenhet samt aktuella lägesbilder analysera bakomliggande orsaker (riskfaktorer) och förebygga eller hantera dessa. Insatserna kan vara såväl situationella som sociala och inrikta sig på indikerad, selektiv eller universell nivå, och ska som rutin föregås av en behovs-/orsaksanalys i syfte att åstadkomma mesta möjliga nytta med insatsen.

Situationell och social brottsprevention

Situationellt brottsförebyggande arbete handlar om att förhindra eller försvåra att brott begås genom att förändra den aktuella platsen eller situationen där brott kan begås. Brotstriangeln är ett stöd för att analysera en brottsproblematik och välja åtgärder.

Brotstriangel situationella brott

Social prevention inriktar sig på att reducera benägenheten att begå brott utifrån ett fokus på bakomliggande orsaker, riskfaktorer i förhållande till individers möjliga utveckling mot kriminalitet. Arbetet och val av insatser sker på *indikerad*, *selektiv* eller *universell* nivå, vilket presenteras närmare i det följande.

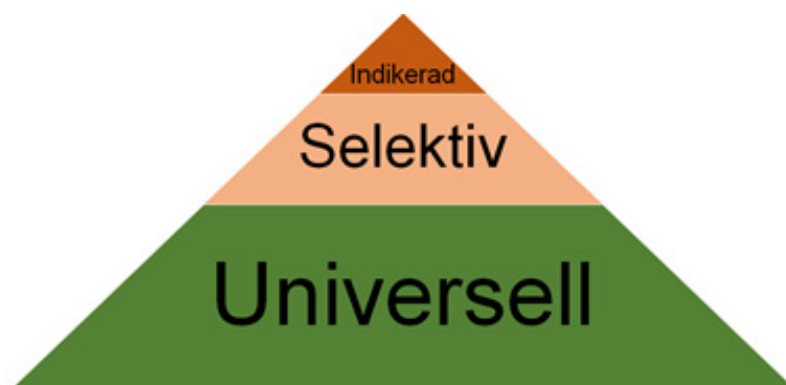
Grunden för åtgärder bör i alla sammanhang utgå från ett kunskapsbaserat arbetssätt med tydlig problembild och analys, väl avvägda åtgärder och uppföljning av resultat.

Social prevention - tre preventionsnivåer

Indikerad prevention identifierar individer i riskzonen. Fokus läggs på de individer som har identifierats med allvarliga problem. När målet är prevention av problembeteenden har individer som ingår i indikerade program ofta redan kontakt med socialtjänsten eller rättsväsendet.

Selektiv prevention fokuserar på undergrupper i en population som exponeras för en eller flera riskfaktorer. Det sker ingen identifiering av individen – det är gruppen som anses vara i riskzonen. Insatserna är stödjande och syftar till att förhindra en negativ utveckling, riktade mot grupper som riskerar att utveckla problem. Preventionsprogram av denna typ syftar till förändringar i risk- och skyddsfaktorer samt i problembeteende.

Universell prevention definieras som en intervention som inte tar hänsyn till skillnader mellan hög- och lågriskgrupper. Här väljs det inte ut någon enskild individ eller grupp – interventionen syftar till att främja alla individer oavsett graden av risk. Merparten av insatserna riktas mot att främja en positiv utveckling och öka individers skydd mot svårigheter, istället för att fokusera på risk.

Social prevention

Samverkan i preventionsarbetet omfattar arbete med:

- Utveckling
- Kunskap om insatser/program
- Implementering
- Kompetensutveckling
- Utvärdering/uppföljning

► **Mål:**

Ett systematiskt arbetssätt där behovsanalys/orsaksanalys ska vara grunden för hur insatser väljs ut.

Åtaganden:

Luleå kommun och lokalpolisområde Luleå-Boden ska inom sina organisationer förankra och implementera ett kunskapsbaserat arbetssätt.

Ansvar:

Kommunstabens och lokalpolisområde Luleå-Boden. Ansvariga tjänstepersoner i respektive organisation utses av styrgruppen.

Tidplan:

Genomfört senast juni 2021.

5. Helhetsbild över förekommande samverkan Social prevention - tre preventionsnivåer

I det förebyggande arbetet med riskgrupper och samverkan kring individer i behov av stöd (indikerad prevention) arbetar en rad verksamheter för att förhindra att ungdomar riskerar sitt eget eller andras liv, hälsa och/eller utveckling. Även "utanför" preventionstriangeln (stöd, rehabilitering, behandling) samverkar kommunen och polisen. Dessa verksamheter är viktiga för samverkansarbetet mellan kommun och polis och följs normalt upp inom ramen för förvaltningens eller lokalpolisområdets egen verksamhetsuppföljning.

Samverkansorganisationen som byggs upp i enlighet med samverkansöverenskommelsen bör följa även dessa verksamheter, med fokus på samverkansprocessen, för att kunna stödja samverkan och undanröja eventuella hinder. Exempel kan vara sociala insatsgrupper, SMADIT, samverkan mot våldsbejakande extremism eller samverkan inom ramen för Lagen om unga lagöverträdare (LUL).

Det finns behov av att genomföra en inventering av inom vilka områden det finns samverkansprocesser utöver de som uppstår genom samverkansöverenskommelsen. Detta för att skapa en helhetsbild över förekommande samverkan och därigenom möjliggöra stöd samt för att kunna väga val av insatser i förhållande till redan pågående processer och insatser.

► Mål:

Målet är att synliggöra det vi gör, undvika dubbelarbete samt kontraproduktivitet. Genom att inventera befintliga verksamheter i samverkan samt analysera dessa i förhållande till andra samverkansinsatser.

Åtagande:

Luleå kommun och lokalpolisområde Luleå-Boden åtar sig att inventera vilken samverkan som finns mellan organisationerna utöver vad som uppstår genom samverkansöverenskommelsen.

Ansvar:

Kommunstabens och lokalpolisområde Luleå-Boden. Ansvariga tjänstepersoner i respektive organisation utses av styrgruppen.

Tidplan:

Inventering ska vara klar senast december 2020.

6. Fokusområden för insatser/aktiviteter

6.1 Trygghet

Problembild

Den lokala trygghetsmätningen 2019 visar att Luleå kommun överlag är en trygg kommun, men att det finns områden där de boende upplever viss otrygghet. Resultatet av trygghetsmätningen bekräftar i huvudsak den lägesbild polisen respektive kommunen har. Tryggheten påverkas bl a av sådant som nedskräpning, skadegörelse, klotter, bus- och fortkörningar, utsatthet för brott samt berusade och narkotikapåverkade personer. Generellt uppfattar kvinnor problem i högre utsträckning än män och boende i hyresrätt uppfattar problem i större utsträckning än boende i bostadsrätt och villa.

Möjligheten att vara ute ensam en sen kväll utan att vara orolig för att utsättas för brott är ett viktigt mått för att mäta tryggheten och i det sammanhanget ger polisens statistik över våld i offentlig miljö ett bra underlag för orsaksanalys. Enligt polisens statistik sker drygt 60 % av fallen i samband med veckoslut, företrädesvis mellan kl 23.00-03.00.

En del av våld i offentlig miljö utgör även våld i nära relation. Antalet anmälda brott vad gäller våld i nära relation ökade 2018 och har sedan dess fallit tillbaka till en mer eller mindre konstant nivå under perioden 2016–2019. Våld i nära relation präglas dock av låg anmälningsbenägenhet. Brotten sker oftast i samband med veckoslut och storhelger såsom påsk jul, nyår samt under sommaren. Barn och unga kan förekomma både bland de direkt och indirekt utsatta. En nationell strategi för samverkan mot våld i nära relation har tagits fram.

Enligt trygghetsmätningen är den självrapporterade utsattheten för mängdbrott låg i Luleå kommun, samtidigt som benägenheten att anmäla brott är låg. Otryggheten för att utsättas för inbrott och stöld är högre i byar och glesbygd än i centralorten samtidigt som den självrapporterade utsattheten är lägst i dessa områden.

Vad gäller klotter och skadegörelse visar polisens statistik på en minskning under perioden 2016–2019, om än ökande i vissa kommuner. Kommunens lägesbild visar att skadegörelse och klotter sannolikt förekommer i större utsträckning än vad som anmäls till polisen. Förutom påverkan på tryggheten kan skadegörelse och klotter skapa stora kostnader för kommunen och andra fastighetsägare.

► **Mål:**

Analysera problembilderna och till verksamhetsplan 2021-2022 sätta mål för fokusområde trygghet.

Åtaganden:

Luleå kommun och lokalpolisområde Luleå-Boden åtar sig att gemensamt ta fram en aktuell lägesbild för området som genomföra orsaksanalyser som ska ligga till grund för kommande aktiviteter/åtgärder.

Ansvar:

Beredningsgruppen ska säkerställa att en aktuell lägesbild tas fram samt att orsaksanalyser genomförs. Eventuella aktiviteter eller åtgärder ska presenteras för styrgrupp för samordning/prioritering.

Tidplan:

Genomfört senast 31 december 2020.

6.2 Ungdomar

Problembild

Kommunens lägesbild visar att våld, hot och normbrytande beteenden bland unga förekommer i olika omfattning, inom vissa områden i större utsträckning än andra. Kränkningar på sociala medier är återkommande inom samtliga områden, om än även här i varierande utsträckning. Vidare finns en oro för ökande psykisk ohälsa bland barn och unga.

Av Region Norrbottens rapport Skolbarns hälsa och levnadsvanor 2018/2019 framgår att andelen elever i regionens kommuner som mår dåligt eller mycket dåligt har ökat i jämförelse med föregående rapport 2017/2018. Andelen flickor som mår dåligt är generellt sett högre än andelen pojkar. Resultatet för Luleå kommun visar att andelen elever som svarat att de ofta eller alltid känt sig ledsen eller nedstämd de senaste tre månaderna är högre bland flickor jämfört med pojkar och högre bland äldre

elever än yngre. Andelen flickor i åk 7 är 10,6 % och i år 1 på gymnasiet är andelen 21 %. Motsvarande siffror för pojkar är 1,2 % respektive 6 %.

Vad gäller barn och unga i riskzon utgör även elevernas skolresultat en viktig faktor och här ser vi till exempel att vissa områden har en större andel obehöriga till gymnasiet än andra. I sammanhanget är orosanmälningar ett betydelsefullt verktyg för insatser på indikerad nivå, samtidigt som normer och värderingar är viktigt att arbeta med på samtliga preventionsnivåer. Eftersom normer och värderingar hos föräldrar, vårdnadshavare och andra vuxna är av betydelse för vad barn och unga tar med sig in i framtiden kan även de vara en viktig målgrupp för det preventiva arbetet.

Antalet ungdomar som misstänks för brott samt som utsätts för brott visar på en negativ utveckling de senaste sex åren (2014-2019), framförallt i de lägre åldrarna. Misstänkta och brottsutsatta ungdomar indelas av polisen i tre ålderskategorier 0-14 år (ej straffmyndiga), 15-17 år (straffmyndig men ej myndig) samt 18-25 år (straffmyndig och myndig).

Mr Ålder	2014	2015	2016	2017	2018	2019
0-14	55	56	98	89	79	100
15-17	94	127	178	165	137	119
18-25	476	536	552	552	548	471
Tot	625	719	828	806	764	690

Brottsutsatt ålder	2014	2015	2016	2017	2018	2019
0-14	158	182	243	338	249	251
15-17	125	137	168	147	160	131
18-25	763	794	791	796	768	593
Tot	1046	1113	1202	1281	1177	975

Ungdomar som i tidig ålder begår brott samt utsätts för brott löper större risk att utveckla riskbeteenden.

► **Mål:**

Analysera problembilderna och till verksamhetsplan 2021-2022 sätta mål för fokusområde ungdomar.

Åtaganden:

Luleå kommun och lokalpolisområde Luleå-Boden åtar sig att gemensamt ta fram en aktuell lägesbild för området som genomföra orsaksanalyser som ska ligga till grund för kommande aktiviteter/åtgärder.

Ansvar:

Beredningsgruppen ska säkerställa att en aktuell lägesbild tas fram samt att orsaksanalyser genomförs. Eventuella aktiviteter eller åtgärder ska presenteras för styrgrupp för samordning/prioritering.

Tidplan:

Genomfört senast 31 december 2020.

6.3 ANDT(S) (Alkohol, Narkotika, Doping, Tobak, Spel)

Problembild

Enligt polisens lägesbild förekommer en i ökande utsträckning drogliberal attityd, i samhället i stort och bland ungdomar i synnerhet. Kommunens lägesbild visar att det lokalt finns en drogliberal attityd bland skolungdomar i vissa områden.

Den senaste drogvaneundersökningen gjordes 2017 och visade att 62 % årskurs 9 på högsta-diet och 27 % i år 2 på gymnasiet aldrig druckit alkohol, vilket betyder att 38 % i år 2 respektive 73 % i år 2 hade druckit alkohol vid något tillfälle. Vad gäller narkotika uppgav 17 % i årskurs 9 att de har haft möjlighet att prova på narkotika. Motsvarande siffra i år 2 på gymnasiet var 33 %. Andelen som uppgav att de någon gång testat narkotika var 8 % år 9 och 11 % år 2.

Av Region Norrbottens rapport Skolbarns hälsa och levnadsvanor 2018/2019 framgår att ca 99 % av Luleås elever i årskurs 7 varken testat röka cigaretter eller provat snusa. I gymnasiets år 1 är strax under 80 %. Vad gäller alkohol har 97,8 % i årskurs 7 svarat att de aldrig testat dricka och i gymnasiets år 1 uppgick denna siffra till 63,9 %. Andelen elever som bestämt säger nej om de blir erbjuden narkotika uppgick till 96,7 % i årskurs 7 och 90 % i gymnasiets år 1.

Årligen (år 2016-2019) rapporterar polisen mellan 230-260 brott i Luleå kommun som är relaterade till alkohol eller narkotika – rattfylleri. Samverkan mot alkohol och droger i trafiken (SMADIT) har som syfte att ge stöd till personer som rapporterats för ratt-, drogratt- eller sjöfylleri. Den bygger på skyndsamt i samverkan och ger möjlighet för den drabbade att erhålla kontakt med socialtjänst eller beroendevård för att adressera missbruk eller beroende

av alkohol och/eller droger. Det finns behov av att lyfta och tydliggöra denna samverkan som en del av handlingsplanen.

Den nationella strategins övergripande mål är "Ett samhälle fritt från narkotika och doping, med minskade medicinska och sociala skador orsakade av alkohol och minskat tobaksmissbruk". Utöver det övergripande målet finns sex mål med tillhörande 23 insatsområden. De sex målen är:

- Tillgång till narkotika, dopningsmedel, alkohol och tobak ska minska (1).
- Antalet barn och unga som börjar använda narkotika och dopningsmedel eller debuterar tidigt med alkohol eller tobak ska successivt minska (2).
- Antalet kvinnor och män samt flickor och pojkar som utvecklar skadligt bruk, missbruk eller beroende av alkohol, narkotika, dopningsmedel eller tobak ska successivt minska (3).
- Kvinnor och män samt flickor och pojkar med missbruk eller beroende ska utifrån sina förutsättningar och behov ha ökad tillgänglighet till vård och stöd av god kvalitet (4).
- Antalet kvinnor och män samt flickor och pojkar som dör och skadas på grund av sitt eget eller andras bruk av alkohol, narkotika, dopningsmedel eller tobak ska minska (5).
- En folkhälsobaserad syn på ANDT inom EU och internationellt (6).

► Mål:

En handlingsplan för Luleå kommun som utgår från den nationella ANDT(S)-strategin. Handlingsplanen ska utifrån den lokala lägesbilden för området (ANDTS) tydliggöra vilka mål i strategin som bör prioriteras i kommunen.

Åtaganden:

Luleå kommun och lokalpolisområde Luleå-Boden åtar sig att gemensamt ta fram en aktuell lägesbild för området samt genomföra orsaksanalyser som ska ligga till grund för kommande aktiviteter/åtgärder.

Ansvar:

Beredningsgruppen ska säkerställa att en aktuell lägesbild tas fram samt att orsaksanalyser genomförs. Eventuella aktiviteter eller åtgärder ska sammanställas i en handlingsplan för området ANDT-S. Handlingsplanen ska vara långsiktig och uthållig.

Tidplan:

Genomfört senast 31 mars 2021.

LULEÅ KOMMUN

Polisen